

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

**ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ
СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ**

"ЗАТВЕРДЖУЮ"

Проректор з наукової роботи та міжнародного
співробітництва

Володимир ЄРМАЧЕНКО

Соціальне підприємництво

робоча програма навчальної дисципліни

Галузь знань	07 УПРАВЛІННЯ ТА АДМІНІСТРУВАННЯ
Спеціальність	076 ПІДПРИЄМНИЦТВО, ТОРГІВЛЯ ТА БІРЖОВА ДІЯЛЬНІСТЬ
Освітній рівень	третій (освітньо-науковий)
Освітньо-наукова програма	ПІДПРИЄМНИЦТВО, ТОРГІВЛЯ ТА БІРЖОВА ДІЯЛЬНІСТЬ
Вид дисципліни	вибіркова
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська
Завідувач кафедри підприємництва і торгівлі	Марина САЛУН

**Харків
2022**

ЗАТВЕРДЖЕНО

на засіданні кафедри підприємництва і торгівлі

Протокол № 9 від 18.03.2022 р.

Розробник:

Салун Марина Миколаївна, д.е.н., професор кафедри підприємництва і торгівлі

Заславська Катерина Анатоліївна, к.е.н., доцент кафедри підприємництва і торгівлі

**Лист оновлення та перезатвердження
робочої програми навчальної дисципліни**

Навчальний рік	Дата засідання кафедри – розробника РПНД	Номер протоколу	Підпис завідувача кафедри

Анотація навчальної дисципліни

Соціальне підприємництво вивчає практику виявлення, започаткування та розвитку успішного підприємства (організації), яке прагне сприяти соціальним змінам за допомогою інноваційних рішень.

Навчальна дисципліна «Соціальне підприємництво» зосереджена на вивченні академічного та практичного досвіду створення економічної та соціальної цінності в різних галузях економіки. Завдяки тематичним дослідженням, лекціям та діалогу в аудиторіях PhD студенти навчаються мислити стратегічно та діяти кон'юнктурно, використовуючи соціально свідомий підхід.

Мета навчальної дисципліни: формування системи базових знань щодо планування, організації, управління, координації процесу соціального підприємництва для провадження ініціатив соціально-економічного розвитку на різних рівнях управління.

Основними завданнями є такі: ознайомлення зі змістом, сутністю, метою, завданнями соціального підприємництва, технологією управлінського соціальними підприємствами в різних країнах; оволодіння методами діагностики сучасних соціально-економічних проблем, які сожна вирішити в рамках системи соціального підприємництва; придбання теоретичних знань і практичних навичок з використання сучасного інструментарію формування, започаткування, розвитку соціального підприємництва в Україні; застосування на практиці отриманих знань для вирішення соціально-економічних завдань розвитку на рівні громади; обґрунтування необхідності запровадження організаційних змін та способів залучення людей до процесів змін.

Об'єктом вивчення навчальної дисципліни є процеси, що відображають різні аспекти започаткування та розвитку соціального підприємництва.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є організаційно-економічне забезпечення соціального підприємництва.

Характеристика навчальної дисципліни

Курс	1А
Семестр	1
Кількість кредитів ECTS	5
Форма підсумкового контролю	залік

Структурно-логічна схема вивчення дисципліни

Пререквізити	Постреквізити
Теорія та практика розвитку підприємництва в сучасній економічній науці	Підготовка статей, доповідей, звітів, навчально-методичної та наукової літератури

Компетентності та результати навчання за дисципліною:

Компетентності	Результати навчання
Здатність приймати обґрунтовані рішення Здатність продукувати нові ідеї, розв'язувати комплексні проблеми та приймати науково обґрунтовані рішення в професійній діяльності	Приймати соціально відповідальні рішення, забезпечувати лідерство та автономність у їх реалізації в професійній діяльності Вміти здійснювати теоретичні і прикладні дослідження у сфері підприємницької, торговельної та біржової діяльності з використанням сучасних методів і технологій

Програма навчальної дисципліни

Тема 1. Соціальне підприємництво: зміст, сутність, відмінності

Огляд соціального підприємництва. Визначення соціального підприємництва. Цілі та завдання соціального підприємництва. Основні риси соціального підприємництва. Як соціальне підприємництво порівнюється з комерційними підприємствами, традиційними некомерційними постачальниками послуг та соціальною активністю. Підходи до соціального підприємництва в різних країнах.

Тема 2. Екосистема соціального підприємництва

Бенефіціари та замовники соціального підприємництва. Державний та приватний сектор в екосистемі соціального підприємництва. Вплив інвесторів на екосистему соціального підприємництва. Університети, незалежні дослідницькі організації та інші установи екосистеми соціального підприємництва.

Тема 3. Системне мислення для соціального підприємництва

Оцінка можливостей соціальних змін та розробка проектів соціальних змін на рівні територіальної громади (окремої групи населення). Етика в соціальному підприємстві. Основи етики в соціальному підприємстві.

Тема 4. Дизайн-мислення для соціального підприємництва

Підхід дизайн-мислення до соціального підприємництва. Методологія дизайн-мислення, орієнтована на соціальних підприємців. Процес розробки проекту соціального підприємництва.

Тема 5. Бізнес-моделі соціального підприємництва

Модель підтримки підприємця. Модель ринкового посередника. Модель зайнятості. Модель плати за послугу. Модель клієнта з низьким рівнем доходу. Кооперативна модель. Модель ринкових зв'язків. Модель субсидування послуг.

Тема 6. Фінансування проектів соціального підприємництва

Джерела фінансування проектів соціального підприємництва – інвестиції, гранти, бізнес-ангели, конкурси бізнес-планів тощо. Моделі фінансування. Пропозиції щодо фінансування.

Тема 7. Оцінка результатів та вимірювання впливу проектів соціального підприємництва

Оцінка впливу та масштабування проектів соціального підприємництва. Вивчення концепцій та інструментів вимірювання ефективності, що використовуються у секторі соціальних послуг, а також концепцій та інструментів управління ефективністю.

Перелік практичних (семінарських) занять, а також питань та завдань до самостійної роботи наведено у таблиці «Рейтинг-план навчальної дисципліни».

Методи навчання та викладання

У процесі викладання навчальної дисципліни для активізації навчально-пізнавальної діяльності студентів передбачене застосування як активних, так й інтерактивних навчальних технологій, серед яких: міні-лекції, проблемні лекції, робота в малих групах.

Лекції проблемного характеру – передбачають розгляд кола питань дискусійного характеру, які недостатньо розроблені в науці й мають актуальне значення для теорії та практики. Вони сприяють формуванню у студентів самостійного творчого мислення, прищеплюють їм пізнавальні навички. Студенти стають учасниками наукового пошуку та вирішення проблемних ситуацій.

Міні-лекції передбачають викладення навчального матеріалу за короткий проміжок часу (10 – 15 хвилин) й проводяться, як правило, як частина заняття-дослідження.

Робота в малих групах дає змогу структурувати практичні заняття за формою і змістом, створює можливості для участі кожного студента в роботі за темою заняття, забезпечує формування особистісних якостей та досвіду групових комунікацій.

Презентації – виступи перед аудиторією, що використовуються для представлення певних результатів роботи групи, проектних робіт. Презентації можуть бути як індивідуальними, наприклад виступ одного слухача, так і колективними, тобто виступи двох та більше слухачів.

Порядок оцінювання результатів навчання

ХНЕУ ім. С. Кузнеця використовує накопичувальну (100-бальну) систему оцінювання знань студента. За заліковою дисципліною оцінювання знань здійснюється протягом семестру під час проведення лекційних та практичних занять, при виконанні індивідуальних завдань та самостійної роботи. Мінімальна сума набраних балів, що дозволяє студенту скласти залік – 60 балів, максимальна сума – 100 балів.

Оцінювання знань під час поточного контролю включає наступне:

активна робота на лекції надає 2,0 бали за кожне лекційне заняття та передбачає участь у дискусіях в аудиторії, вміння обґрунтовувати свою позицію щодо пропонування для розгляду питань (максимальна кількість балів 14);

активна робота на практичному (семінарському) занятті, захист результатів виконання завдань надає 2,0 бали за кожне практичне заняття та передбачає участь у проведенні досліджень та розрахунків у процесі виконання індивідуальних завдань та завдань, винесених на розгляд в аудиторії (максимальна кількість балів 30);

поточні контрольні роботи за темами дисципліни виконуються за варіантами, розміщені на сайті персональних навчальних систем ХНЕУ ім. Семена Кузнеця та оцінюються максимум у 5 балів (максимальна кількість балів 10);

самостійна робота надає 3 бали за підготовлений огляд літературних джерел за тематикою навчальної дисципліни та матеріали до захисту результатів виконання завдань (максимальна кількість балів 21);

реферат з проведеними розробками та сформованими проектними пропозиціями виконуються індивідуально, за погодженою тематикою та оцінюється максимум у 25 балів.

Підсумкова оцінка з навчальної дисципліни розраховується за сумою балів, отриманих під час поточного контролю та заноситься у залікову «Відомість обліку успішності» з навчальної дисципліни.

Виставлення підсумкової оцінки здійснюється за шкалою, наведено в таблиці «Шкала оцінювання: національна та ЄКТС».

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ЄКТС	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90–100	A	відмінно	зараховано
82–89	B	добре	
74–81	C		
64–73	D		
60–63	E	задовільно	не зараховано
35–59	FX	незадовільно	
1–34	F		

Рейтинг-план навчальної дисципліни

Тема	Форми та види навчання		Форми оцінювання	Мак бал
Тема 1	Аудиторна робота			
	Лекція	Соціальне підприємництво: зміст, сутність, відмінності	Активна робота на лекції	2
	Практичне заняття	Найвідоміші приклади соціального підприємництва (щонайменше 6 прикладів соціального підприємництва в Україні та в ЄС). Порівняльний аналіз основних рис, напрямів, цілей, системи підтримки соціального підприємництва.	Активна робота на практичному занятті, захист результатів виконання завдань	4
	Самостійна робота			
	Питання та завдання до самостійного опрацювання	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за тематикою навчальної дисципліни. Підготовка до захисту результатів виконання завдань	Індивідуальні опитування	3
Тема 2	Аудиторна робота			
	Лекція	Екосистема соціального підприємництва	Активна робота на лекції	2
	Практичне заняття	Визначте соціальну проблему, проаналізуйте стейкхолдерів. Охарактеризуйте екосистему соціального підприємництва за виявленою проблемою (зацікавлені спільноти, підприємства, органи управління та контролю). Формування бази міжнародних програм та інструментів соціального підприємництва	Активна робота на практичному занятті, захист результатів виконання завдань	4
			Поточна контрольна робота	5
Самостійна робота				
	Питання та завдання до самостійного опрацювання	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою. Підготовка до захисту результатів виконання завдань	Індивідуальні опитування	3
Тема 3	Аудиторна робота			
	Лекція	Системне мислення для соціального підприємництва	Активна робота на лекції	2
	Практичне заняття	Сучасна етика взаємодії в соціальному підприємстві	Активна робота на практичному занятті, захист результатів виконання завдань	4
Самостійна робота				

	Питання та завдання до самостійного опрацювання	Підбір соціальних мереж для розміщення результатів дослідницького (грантового) проекту. Підготовка до захисту результатів виконання завдань	Індивідуальні опитування	3
Тема 4	Аудиторна робота			
	Лекція	Дизайн-мислення для соціального підприємництва	Активна робота на лекції	2
	Практичне заняття	Методологія, HCD для соціальних підприємців	Активна робота на практичному занятті, захист результатів виконання завдань	4
			Поточна контрольна робота	5
	Самостійна робота			
Питання та завдання до самостійного опрацювання	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою. Підготовка до захисту результатів виконання завдань	Індивідуальні опитування	3	
Тема 5	Аудиторна робота			
	Лекція	Бізнес-моделі соціального підприємництва	Активна робота на лекції	2
	Практичне заняття	Генерування бізнес-ідеї соціального підприємництва. Розробка моделі CANVAS	Активна робота на практичному занятті, захист результатів виконання завдань	6
	Самостійна робота			
Питання та завдання до самостійного опрацювання	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою. Підготовка до захисту результатів виконання завдань	Індивідуальні опитування	3	
Тема 6	Аудиторна робота			
	Лекція	Фінансування проєктів соціального підприємництва	Активна робота на лекції	2
	Практичне заняття	Розробка, обґрунтування та презентація моделі CANVAS	Активна робота на практичному занятті, захист результатів виконання завдань	4
	Самостійна робота			
Питання та завдання до самостійного опрацювання	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою. Підготовка до захисту результатів виконання завдань	Індивідуальні опитування	3	
Тема 7	Аудиторна робота			

	Лекція	Оцінка результатів та вимірювання впливу проектів соціального підприємництва	Активна робота на лекції	2	
	Практичне заняття	Напрями соціального підприємництва, його інтенсивність та ефективність (порівняльний аналіз за країнами світу)	Активна робота на практичному занятті, захист результатів виконання завдань	4	
Самостійна робота					
	Питання та завдання до самостійного опрацювання	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою. Підготовка до захисту результатів виконання завдань	Індивідуальні опитування	3	
				Реферат:	25
				Всього:	100

Рекомендована література

Основна

1. Halunko Valentyn, Ivanyshchuk Andriy, Popovych Tereziia Global experience of social entrepreneurship development // Baltic Journal of Economic Studies DOI: <https://doi.org/10.30525/2256-0742/2018-4-1-62-67>.
2. OECD/EU (2017). Boosting Social Enterprise Development: Good Practice Compendium, OECD Publishing, Paris. 248 p. DOI: <http://dx.doi.org/10.1787/9789264268500-en>.
3. Social Enterprise Alliance (2018). [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://socialenterprisecensus.org/>.
4. Temple, N. and Gregory, D. (2017). The Future of Business: State of Social Enterprise Survey 2017. London: SEUK. 48 p. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.socialenterprise.org.uk/Handlers/Download.ashx?IDMF=a1051b2c-21a4-461a-896c-aca6701cc441>.

Додаткова

1. Huybrechts B., Nicholls A. (2012) Social Entrepreneurship: Definitions, Drivers and Challenges. In: Volkmann C., Tokarski K., Ernst K. (eds) Social Entrepreneurship and Social Business. Gabler Verlag. DOI: https://doi.org/10.1007/978-3-8349-7093-0_2.
2. Miesing Paul Introduction to Social Entrepreneurship. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.albany.edu/faculty/miesing/teaching/socent/1%20Introduction%20to%20Social%20Entrepreneurship.pdf>.